

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 2. maja 1888.

Obseg: Svarilo onim, ki kupujejo gospodarske stroje od agentov. — Cepljenje rož. — Zelena. — Ribez in agraz. — Vrtnarske reči. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Trgovinska in obrtna zbornica. — „Matica Slovenska.“ — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Svarilo onim, ki kupujejo gospodarske stroje od agentov.**

Po deželi hodijo razni agenti, ki si izkušajo kaj prislužiti na pošten ali pa tudi na nepošten način. Kadar je treba kako sleparsko kupčijo zvršiti, takrat ti agentje najrajši potrkaajo na kmetske duri meneč, da se kmet najrajši da opebariti. Gospodarji, bodite torej pozorni, zlasti kadar vam ponujajo gospodarske stroje (mašine)! Zapodite vsakega takega agenta brez razločka! Da so ljudje, ki vsiljujejo gospodarjem kmetijske stroje, v resnici malo izbirčni v svojem postopanju, dokazujejo nastopni dogodki:

Posestnik in ud naše družbe g. F. S. v S. kupil je od nekega agenta Ferdinanda Vertouza slamorezen stroj za 38 gld. ter je dal precej 5 gld., ostanek 33 gld. zavezal se je pa plačati 1. oktobra 1888. leta. Agent Vertouz je dal gosp. F. S. pismo, s katerim je potrdil naročilo na slamorezen stroj z 8" široko odprtino, s tremi rezilniki in s tremi rezervnimi rezilniki. V pismu je pisano, da bode stroj v 8 dneh doposlan, in da je Vertouz zastopnik dobro znane dunajske tvrdke Jos. Friedländer.

Gosp. F. S. je čakal stroja, a ker ga vendar od nikoder ni bilo, obrnil se je po treh tednih naravnost do tovarnarja Friedländerja na Dunaj. Ta mu res takoj odgovori in sicer: Na Vaše c. pismo z dné 10. t. m. sem takoj pozvedoval pri Vertouzu, in zvedel, da Vam je prodal slamoreznico z 8" široko odprtino in s tremi rezilniki za 38 gld., za kar je vzel 5 gld. are, katere mi pa še do danes ni odrajtal. Čudim se, da ste dali temu gospodu kaj denarja, ne da bi se bil izkazal s pravico, da sme denar pobirati v mojem imenu. Take pravice nima od mene. Da pa ne bodete oškodovani po Vertouzu, ki proti moji volji za me potuje, pripravljen

sem Vam prodati slamoreznico z 7 $\frac{1}{4}$ " široko odprtino in s tremi rezervnimi noži za 46 gld. 50 kr. ter odbijem 12% rabata in 5 gld., ki ste jih dali Vertouzu tako da imate plačati 1. oktobra t. l. tudi le 35 gld. 92 kr. Stroj z 8" široko odprtino jaz ne izdelujem, sicer bi pa bili lahko posneli iz cene, za katero Vam je Vertouz ponujal stroj, da noben tovarnar ne more delati takih strojev po tako nizki ceni.

Vsak more sam iz tega dogodka posneti, kaj je agent nameraval, in ako gosp. F. S. ne bode nobene škode trpel, zahvaliti se ima le poštenosti tvrdke J. Friedländerja, ki skrbi za dobro svoje ime.

Kdor hoče kupiti kak stroj, naroči naj si ga naravnost pri kaki pošteni tvrdki, kakeršna je na pr. J. Friedländerjeva na Dunaji, ali pa naj popraša za svet pri kmetijski družbi, kateri je dolžnost posredovati.

Bodi nam dovoljeno prijaviti v pouk nasim gospodarjem še ta le dopis iz „Slovenskega Gospodarja“, katerega je dobil cenjeni ta list iz Šent. Jurja ob južni železnici: Z začetka marcija meseca so po naši okolici hodili trije židovi ter prodajali kmetijske stroje. Pa sad teh Hebrejcev se je že pokazal, — če tudi ne prevesel; od raznih strani se namreč slišijo pritožbe. Za zdaj hočemo objaviti le en slučaj, pa ta naj bo našim kmetovalcem v svarilo. J. R. iz P. je kupil stroj (mašino) za rez, potem ko so ga bili omenjeni Hebrejci poltretjo uro nadlegovali, — za 80 gld., in sicer tako, da dobi stroj za en mesec na poskušnjo ter ga plača v dveh letih brez obresti. Premalo pa je pomislil, ko je agentom kar podpisal menico (Wechsel) za „mašino“, katere še videl ni, niti prejel, še manj pa jo je poskusil. Kmetu v začudenje pa se došli dopis vse drugače glasi, nego je bilo dogovorjeno. „Eine Futterschneide-Maschine Nr. 27 12" breit fl. 80. —, Zinsen und Stempel fl. 3.50, zahlbar bis 1. März 1888 in Wien gegen Wechsel, den wir schon besitzen“. O enomesečni poskušnji tu ni govora. Dolžni kmet pa je tovarni (fabriki) odpisal, da so se pogodili

za enomesečno poskušnjo, ter da plača šele v dveh letih brez obresti. Ker pa mu tovarna fl. 3.50 zdaj za obresti računi in se sploh ne drži dogovorjenih pogojev, on stroja ne vzame in prosi, naj mu menico da nazaj. Tovarna pa je nato tako odgovorila, da že izpremeni plačilni obrok in tudi kupno ceno, akcept (menico) da pošlje nazaj, obresti pa da dobrovoljno odpusti; zaradi plačilnih obrokov da se hoče s svojim agentom posvetovati; potem pa bode mašino, katero še zdaj na Dunaji ima, doposlala ali pa bode menico vrnila. Poskušnja na en mesec se dovoli, in mašina se more zamenjati, če bi ne bila rabna. J. R. pa mašine noče vzeti ter zahteva podpisano menico nazaj. Tu se vidi, da ima naše kmetsko prebivalstvo veliko preveč zaupanja do tujcev. Od njih kupuje po visocih cenah, podpisuje menice za reči, katerih še videlo ni, ter se tako predaje samovolji tujcev. — Mašina se torej le zamenja, če ni za nič — to je čudno tolmačenje za poskušnjo —, kup pa ne gre nazaj. V „garantiescheinu“ pa se pravi, da je stroj last tovarne, dokler ni poplačan popolnoma. To bi utegnilo v posameznih slučajih za kupce imeti škodljive posledice. V takih kupčijah toraj le previdno!

Cepljenje rož.

V jeseni treba nakopati lepih in dobro ukoreničenih palic divje rože (*rosa kanina*). Te palice se posade na določeno mesto in se potem pripognejo k zemlji ter ž njo pokrijejo, da jim mraz ne škoduje. Pomladi, ko se ni več bati hudega mraza (konec marcija) odkrijejo se v oblačnem ali deževnem vremenu. A pripognene se puste še kacih 14 dni, da se utrdijo poganjki, kateri so se začeli že v zemlji razvijati. Te palice se potem okulujejo ali pa se vstavijo očesca v nove stranske poganjke blizu palice. To se pri nas godi junija z živim očescem. S spečim očescem se pa okuluje avgusta in septembra.

Kdor pa ima na razpolaganje gorke gredice ali celo rastlinjak, ta pa lahko jeseni nakopane palice takole priredi: Korenine pomoči v gost močnik iz kravjaka in lončarskega ila. Potem jih povije z mahom in take zopet namoči v imenovanem močniku.

Take potem postavi v klet, ki ni pretamna a tudi ne pregorka (ali pa v rastlinjak). Na pomlad začno te palice poganjati (februar — marc). Tedaj se pa cepijo v sklad ali z dolago. Cepljene se potem polože v gorko gredico ali pa postavijo v rastlinjak. Zrak se jim v začetku ne sme menjati. A pozneje jih lahko začnemo počasi na zrak vaditi, ko cepiči že dobro ženó. Junija se lahko take rože posade na prosto. Kdor pa ne mara palice namakati v imenovani močnik in jih povijati v mah, jih pa lahko posadi v lonca in potem cepi.

Na prostem pa se to cepljejeje slabo sponese, nego le okulacija.

Janko Žirovnik.

Zelena.

Nobena druga zelenjadna rastlina ne zahteva toliko vlage, kolikor zelena; koder je manjka, ostanejo gomolje majhne in pohabljene. Najvlažnejši prostor na vrtu ugaja zeleni, ako ga le dovolj zrahljamo in pognojimo. Rahljanje, gnojenje in škropljenje so torej glavni pogoji uspešnega pridelovanja zelene.

Zelena sejemo ob začetku meseca februarja na gorko leho, ako je pa nimamo, pa v plitev zaboječek, katerega pokrijemo s steklom zategadelj, da moremo vlago ravnati. Seme vzkali šele čez nekaj tednov. Kadar so rastlinice naredile četrti list, presadi jih na gorki lehi na drugo mesto, ako jih pa imaš v zaboji, presadi jih v drug tak zaboje. Sejalni zaboje moraš seveda imeti na gorkem, na pr. na izbenem oknu. Tako delaj, ako hočeš imeti zgodnjo zeleno.

Na prostem moreš zeleno sejati, kadar sneg izkopni, in se zemlja odtaja. Na prostem sej zeleno prav plitvo, poteptaj posejano gredo z deščico in jo pridno škropi ob suhem vremenu.

Ob začetku maja sadi zeleno na grede po 40^{cm} narazen v vrste, ki so tudi po toliko široke. Navadno sadijo zeleno blizu vodnjakov, da imajo vodo takoj pri roki.

Z zeleno ob enem moreš saditi na gredo tudi salato, katera je uže porabljena dotle, kadar zelena potrebuje ves prostor. Po leti zeleno večkrat okoplji, ob deževnem vremenu jo zalivaj z gnojnico, in kadar so se naredile precej debele gomolje, tedaj jim potrgaj nekaj gorenjih korenin. Zadnje delo opraviš, ako s prsti odgrebeš okoli rastline površno zemljo ter z roko potrgaš vrhne korenine, le glej, da iz zemlje ne izpuliš rastline. Proti koncu meseca oktobra ali ob začetku meseca novembra poruj zeleno, potrgaj ji vse drobne korenine in tudi listje, razen štirih do petih srčnih listov ne. Tako osnaženo zeleno shrani med pesek v klet, ki bodi toliko gorka, da ne zmerzuje v njej.

Podoba 21.

Ribez in agraz.

Ribez (Ivanovo grozdičje) in agraz (bodeče grozdičje) uspevata sicer v vsaki legi in v vsaki zemlji, vendar sta najplodnejša in dajata najlepši sad v prosti legi in v dobri zemlji. Vzgoja in strežba je obema enaka.